

WWF

БЪЛГАРИЯ
2011

ВСЯКА КАПКА Е ОТ ЗНАЧЕНИЕ

КАК МОЖЕМ ДА ОПАЗИМ ПИТЕЙНАТА ВОДА?

Отпечатано на рециклирана хартия

WWF

БЪЛГАРИЯ

Издава се с
подкрепата
на

© Manuel Presti/WWF-Canon

Подкрепете работата на WWF по опазването на пеликана и морския орел в българския участък на река Дунав

Изпратете гарителски SMS с текст DMS WWF на кратък номер 17777 за 1,20 лв. с ДДС

Или дарете средства онлайн на wwf.bg/darete

ВЪВЕДЕНИЕ

Добре известно е, че ресурсите от питейна вода на Земята са ограничени, а потребностите на хората ще нарастват все повече в бъдеще.

В повечето случаи си мислим, че липсата на вода и замърсяването ѝ са проблеми на “другите” страни. Но това не е вярно. Въпреки, че все още не го усещаме реално във всекидневното си, намаляването на питейната вода и заплахата за оцеляването на местообитанията се увеличава. По-малко от една трета от реките в България са в добро състояние. В Европа повече от половината сладководни местообитания вече са изчезнали, което от своя страна води до загубата завинаги на стотици животински видове. Ако неразумното използване на водните ресурси продължи, в скоро време ще се изправим пред реалната опасност те да бъдат изчерпани.

Това е причината WWF – най-голямата природозащитна организация в света, да стартира образователна кампания, за да привлече общественото внимание върху разумното използ-

ване и опазването на питейната вода. Кампанията, която ние наричаме “Дунавско турне”, преминава през няколко страни през 2011-2012 г.

Инициативата дава възможност да научите повече за водния отпечатък, който всеки от нас оставя. Ще получите и практически съвети как да пестим вода у дома. Експертите на WWF ще ви разкажат за същността на екосистемните услуги и защо е важно да опазваме водните местообитания.

СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение	3
Кръговратът на водата	4
Водната криза по света	6
Всеки от нас оставя следа	8
Воден отпечатък на продуктите	10
Как да спестим вода?	12
Даровете на природата	14
Какво прави WWF за водите в България?	16
Какво можеш да направиш	18

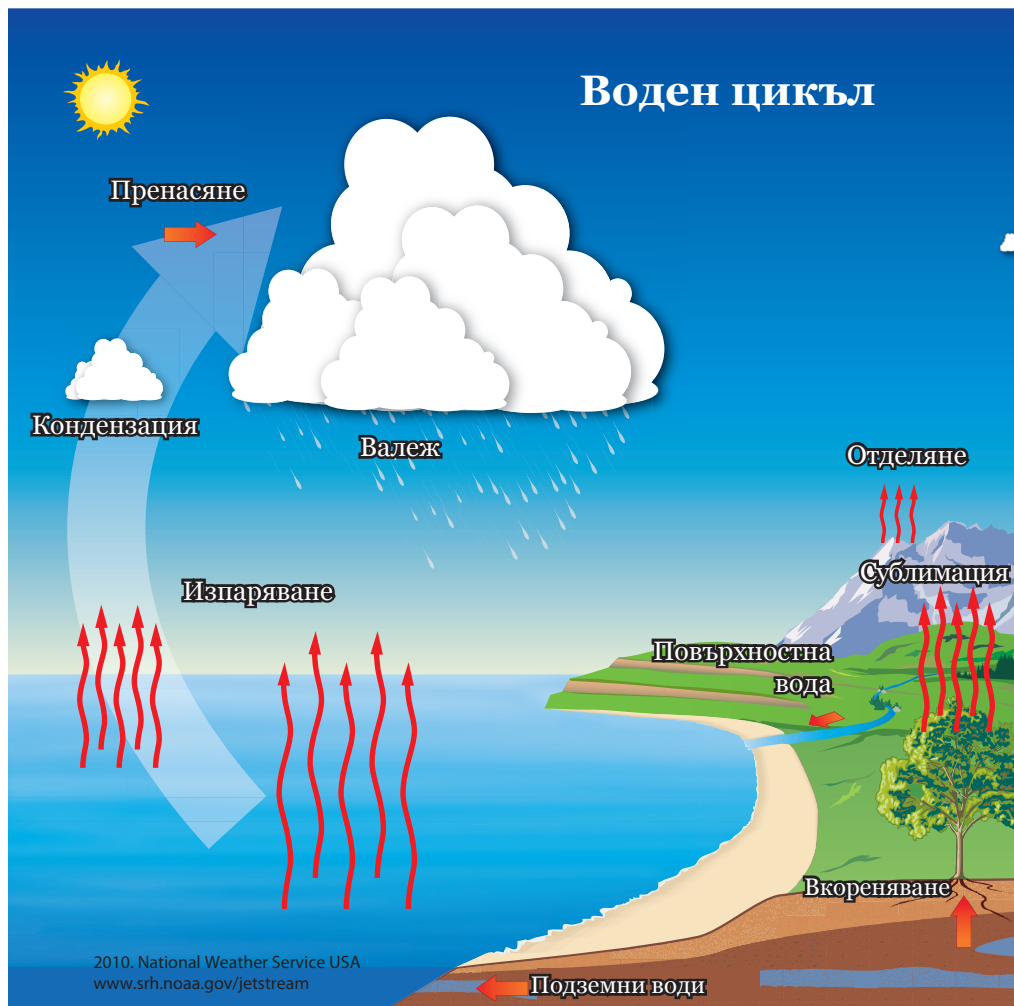

Издание на WWF • Авторы: Клара Кerpели, Емеше Тар • Редактор: Яна Събева
WWF България • ул. Иван Вазов 38, ет.2, ап.3-4, 1000 София
Тел.: 02/9505040 • Факс: 02/9816640 • office@wwfcdp.bg • wwfbg
Банкова сметка за дарения: IBAN: BG58 UNCR 7000 1516 4655 98

Информационната кампания се осъществява с подкрепата на

The Coca-Cola Company

КРЪГОВРАТЪТ НА ВОДАТА

Водният кръговрат осигурява условия за живот на земята. Той се дели на голям и малък.

Големият воден кръговрат започва с изпаряването на водата от големите водни басейни (морета, океани). Изпаренията се кондензират в атмо-

КРЪГОВРАТЪТ НА ВОДАТА

сферата и част от тях се връщат отново на земята като валежи. Освен че осигурява необходимата влажност, част от дъжда се изпарява или

попива в почвата, откъдето чрез реките и потоците се връща в Световния океан. Там процесът започва отначало.

При малкия воден кръговрат водата се изпарява от водните басейни, които се намират на сушата. Тя се кондензира и по този начин балансира температурните разлики, което от своя страна уравновесява местния климат. След това пада под формата на валеж, а водата от него се инфилтрира в почвата и чрез речния отток се влива в океаните и моретата.

В резултат на човешката дейност, днес много повече сладка вода преминава в океаните, които вече не могат да осигурят баланс. Намалването на водата, която циркулира чрез малкия воден кръговрат, води до засушаване на климата, промяна на околната среда и загуба на биоразнообразие.

ВОДНАТА КРИЗА ПО СВЕТА

Въпреки че над 70% от повърхността на Земята е покрита с вода, по-малко от 3% от нея е годна за пиене. Едва една трета от годната за пиене вода е достъпна за хората, тъй като останалата част от нея се намира в полярните ледени шапки. По-голямото количество от тази вода е под земята или се съхранява в почвата. По-малко от 0,3% от нея се намира в реките и езерата.

Водата е жизненоважна за всички познати форми на живот. Хората я използват във всеки един аспект от битието си.

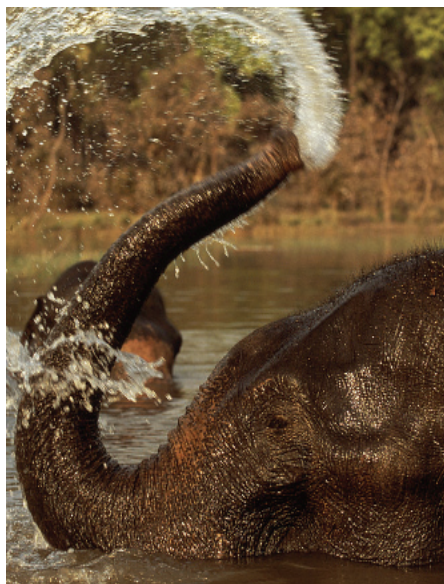
В момента над 1 млрд. души по света изпитват недостиг на чиста питейна вода. Повече от 2,6 млрд. не разпо-

лагат с елементарна канализация. Повечето от тези хора живеят в бедните страни в света – над 50% от населението на Африка страда от шестте най-популярни болести, свързани с липсата на питейна вода или с лошото ѝ качество. Това дава основание на много специалисти да прогнозират, че разпределението на оскъдните водни ресурси ще е в основата на много политически конфликти през следващото столетие.

ДИВАТА ПРИРОДА Е В ОПАСНОСТ

Реките, езерата и влажните зони са сред най-застрашените хабитати на планетата. Според индекса “Жива планета” на WWF, който изследва дивата природа на земята от 70-те години на миналия век насам, водните басейни на сушата и сладководните местообитания имат ключово значение за оцеляването на живота на Земята и за биоразнообразието. Първо, защото те са много богати на различни видове и второ, защото при промишлени инциденти (като например производствени аварии), те могат да служат като буфер и да не позволят на проблема да се разпростре. Продуктивността на влажните зони е изключително висока и е от огромна важност за човечеството. Нека само си припомним за легендарното богатство на древен Египет, което се е

© Martin Harvey / WWF - Canon

© Simon Rawles / WWF Canon

дължало на поддържаното от водите на Нил земеделие.

През изминалото столетие повече от половината подобни местообитания са изчезнали. Само една трета от 177 големи реки на света (с дължина над 1000 км) са запазили естествения си вид. Проучване на WWF, публикувано през 2007 г., показва, че 10 знакови реки са изключително засегнати от комбинацията от фактори като изграждане на диги, замърсяване, климатични промени, унищожаване на горите и експлоатация на ресурсите им. В този списък влизат Дунав, Ганг, Рио Гранде, Меконг, Яндзъ, Салуин, Ла Плата, Мърей-Дарлинг и Нил. Влошаването на тяхното състояние задълбочава водната криза и вече оказва отрицателен ефект върху милиарди хора.

КАКВО МОЖЕМ ДА НАПРАВИМ?

Малцина знаят, че опазването на водите е правно уредено. Водната директива на Европейския съюз указва, че реките, езерата и другите водни обекти трябва да бъдат опазвани, а техният статус да бъде подобряван количествено и качествено. Те трябва да достигнат т.нар. “добър статус” до 2027 г. Сред най-важните задачи, записани във водната директива, са елиминация на замърсяването, опазване на ресурсите питейна вода чрез устойчиво управление, намаляване на негативните ефекти от наводненията и сушиите, превенция на бъдещо влошаване на общото състояние и подобряване на сегашния статус на водите и влажните зони.

За постигането на тези цели са необходими координирани усилия на глобално и национално ниво: от правителства, общини и бизнес. Необходимите действия за описани в плановете за управление на речните басейни в България.

© Elizabeth Kemp / WWF Canon

ВСЕКИ ОТ НАС ОСТАВЯ СЛЕДА

ЗАМИСЛЯЛИ ЛИ
СТЕ СЕ КОЛКО ВОДА НИ
Е НЕОБХОДИМА ВСЕКИ
ДЕН?

НЕ САМО ЗА
ПИЕНЕ, НО
И ЗА ПРИ-
ГОТОВ-
ЛЕНИЕТО
НА ХРАНА
И ЗА ПРОИЗ-
ВОДСТВОТО НА
ДРЕХИТЕ, КОИТО
НОСИМ?

Всеки продукт, който използваме, независимо дали става въпрос за дреха, парче хляб или лаптоп се нуждае от вода за производството си.

© Jenny Zapata / WWF Canon

Добре при най-обикновената памучна риза трябва да имаме предвид водата, необходима за поливането на памука, от който е произведена ризата, както и онази, която се използва в производствения процес. Ако проследим и оценим правилно изразходваното количество вода, ще установим, че производството на най-обикновена памучна риза изисква 2700 литра.

Това количество се нарича “воден отпечатък”. Използвайки този метод, можем да изчислим водния отпечатък на страните, компаниите и отделните хора.

В глобален план, средният воден отпечатък на човек е 1,24 милиона литра годишно. Естествено, това количество варира в зависимост от различни фактори. Водният отпечатък на една страна се калкулира, като прибавите количеството вода, което е нужно за производството на всички продукти, които жителите консумират, вкл. от внос, плюс водата, която отива за директна консумация. В този смисъл не е изненада, че високоразвитите индустриални страни имат по-голям воден отпечатък.

Концепцията за водния отпечатък, развита от холандския учен Арън Хьокстра, се базира на тезата, че основното влияние върху водните ресурси идва от производството и потреблението. Затова проблемите, свързани с липсата и замърсяването на водата, могат да бъдат по-добре анализирани при оценка на потреблението през целия процес на производство. Според Хьокстра, проблемите, свързани с водата, се дължат на глобалната икономическа конюнктура. Пример в това отношение са страните, които внасят продукти, чието производство би изисквало повече водни ресурси (например земеделска продукция), като по този начин натоварват допълнително водните запаси на изнасящите страни.

Воден отпечатък

Виртуалната Вода във Всеки продукт

650 Ечемик
литра вода за $\frac{1}{2}$ кг

650 Пшеница
литра вода за $\frac{1}{2}$ кг

650 Хляб за тостер
литра вода за опаковка
от $\frac{1}{2}$ кг

750 Захар от
захарна
тръстика
литра вода
за пакет от $\frac{1}{2}$ кг

2500 Хамбургер
литра вода за един хамбургер
със 150 гр телешко

4650 Телешко месо
литра вода за една
пържола от 300 гр

Една капка (показана на илюстрацията) е еквивалентна на **50 литра виртуална вода** (в момента на крайното производство). Всички данни са базирани на **примерни изчисления** и **зависят** от произхода и производствения процес на продукта

Водният отпечатък на продукта (блага, стоки, услуги) е **обемът вода, необходим за производството на продукта**, изчислен на мястото, където се произвежда продуктът. Това е водата, използвана във всеки един етап от производствената верига.

Данни:

Hoekstra, A.Y.; Chapagain, A.K. (2008)
Globalization of water:
Sharing the planet's freshwater resources
Blackwell Publishing, Oxford, UK

Дизайн:

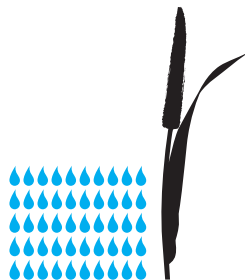
Timm Kekeritz, www.virtualwater.eu

Шрифтове:

Agenda Bg, Arial

1400 Сорго
литра вода за ½ кг

2500 Просо
литра вода за ½ кг

90 Чай
литра вода за чайник от 750 мл

840 Кафе
литра вода за 750 мл

1000 Мляко
литра вода за
един литър

2500 Кашкавал
литра вода за голямо
парче от 500 гр.

КАК ДА СПЕСТИМ ВОДА?

В следващите редове ще ви предложим няколко прости, но ефикасни съвета за намаляване на потреблението на вода. Ако ги приложите на практика, това ще има благоприятен ефект не само за природата, но и за бюджета ви.

ПРОВЕРЯВАЙТЕ РЕДОВНО КРАНОВЕТЕ НА ЧЕШМАТА И ДУША!

Един повреден кран може да изхарчи до 75 литра вода дневно. Това означава 2250 литра вода за месец.

НЕ ИЗПОЛЗВАЙТЕ ТОАЛЕТНАТА ЗА КОШЧЕ ЗА БОКЛУК!

Всяко пускане на водата от тоалетното казанче изразходва между 3 и 6 литра. Затова не използвайте тоалетната, за да изхвърляте боклук.

ИЗПОЛЗВАЙТЕ ВОДНОЕФЕКТИВНИ СМЕСИТЕЛИ

Смесителите с аератор смесват водата с въздух и така намаляват консумацията. Аератор може да се намери за под 10 лв.

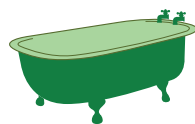

СПИРАЙТЕ ЧЕШМАТА, КОГАТО МИЕТЕ ЗЪБИТЕ СИ!

Няма нужда водата да тече през цялото време, докато миете зъбите си. По този начин вие спестявате между 6-14 литра дневно.

ДУШ ВМЕСТО ВАНА!

Бързият душ е освежителен и използва много по-малко вода, отколкото ако взимате вана. Това може да усетите и по намалялата сметка за вода.

ИЗПОЛЗВАЙТЕ ЕКОЛОГИЧНИ ПРЕПАРАТИ ЗА ПОЧИСТВАНЕ!

Това е не само по-добре за природата, но и за вашето здраве. А и разликата в цената спрямо обикновените препарати е незначителна.

ЧОВЕЧЕСТВОТО
ИЗСИПВА
2 МИЛИОНА
ТОНА КАНАЛИЗА-
ЦИОННИ ВОДИ В
РЕКИТЕ
ВСЕКИ
ДЕН.

ДРЪЖТЕ БУТИЛКА ВОДА В ХЛАДИЛНИКА СИ!

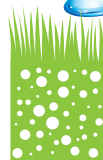

Често пускаме продължително време крана на чешмата просто за да изстудим вода за пиене. Вместо това оставете бутилка, която да се изстудява в хладилника. Добавете парче лимон и получавате идеална напитка за горещите летни дни!

ИЗПОЛЗВАЙТЕ ВОДНОЕФЕКТИВНО ТОАЛЕТНО КАЗАНЧЕ!

По този начин семейство с две деца може да спести до 850 литра вода месечно. Ако не желаете да купувате ново казанче, можете да трансформирате вашето така, че да изразходва по-малко вода!

СЪБИРАЙТЕ ДЪЖДОВНА ВОДА!

Дъждовната вода е много добра за поливане на растенията или моравата ви. Тя успешно може да се използва за миене на колата или за пране. (За което в такъв случай ще ви е необходимо съвсем малко количество прах за пране).

ИЗПОЛЗВАЙТЕ МИЯЛНАТА МАШИНА САМО КОГАТО Е ПЪЛНА!

Машините за миене на съдове използват 8 пъти по-малко вода за измиването на купчина чинии, отколкото ако ги миете под течаща вода. Това обаче е в сила само когато уредът е пълен!

НАМАЛЕТЕ КОНСУМАЦИЯТА НА МЕСО!

За производството на 1 кг телешко са необходими около 15 500 литра вода, а за производството на килограм пилешко - 3900 литра. Това количество естествено варира в зависимост от вида земеделие и местния климат. Ако искате да сте полезни на природата и не искате да се отказвате от месото - консумирайте местно производство, продукт на биоземеделски практики.

ДАРОВЕТЕ НА ПРИРОДАТА

Увлечени в забързаното си ежедневие, рядко забелязваме, че всичко, което ни заобикаля и което сме свикнали да приемаме за даденост, в основата си е дар от природата.

В тази връзка ООН подготви изчерпателно изследване “Оценка на световните екосистеми”. Изводите от изследването ясно показват, че екосистемните услуги не са в неограничено количество и тяхното бързо изчерпване заплашва оцеляването на цялата планета.

Една от основните задачи на изследването е да направи оценка на всички основни услуги, осигурявани от екосистемите. Поради изключителната си всеобхватност – от образуването на почвата и фотосинтезата до осигуряването на храна и питейна вода, почти невъзможно е екосистемните услуги да бъдат описани изцяло. Между всички тях има едно обединяващо звено: те осигуряват съществуването на планетата.

© Lamta-Scott Gergely

© Michel Gunther / WWF Canon

За съжаление ние оценяваме стойността на екосистемните услуги едва тогава, когато вече не можем да се възползваме от тях. Пример в това отношение е пресушаването на влажните зони и тяхното отделяне от реките, за да бъдат превърнати в земеделски земи.

Изследване на WWF от 2010 г. показва, че стойността на продуктите и услугите, осигурени от естествени или възстановени влажни зони на река Дунав ще се увеличи, което ще се отрази върху стойността на земеделските продукти.

КАКВО ПРАВИ WWF ЗА ВОДИТЕ В БЪЛГАРИЯ?

Дунав е най-голямата река в България, но въпреки това е недооценявана. Българският участък на реката все още е сред най-малко повлияните от човека.

Близо 80% от крайречните природни местообитания и рибни ресурси са били унищожени през XX век, а останалите са застрашени.

WWF работи за опазването и възстановяването на екосистемите на река Дунав и притоците ѝ, като популяризира ценностите на влажните зони в България и техните проблеми и опазва конкретни места. В последните години се работи за опазването и възстановяване на заливните гори на българските дунавски острови. На островите Ковачев, Козлодуй, Есперанто и Алеко беше залесено с местни дървесни видове.

Завърши моделен проект за възстановяването на старото корито на река Веселина при село Миндя, Велико-търновско и крайречни влажни зони на река Осъм при селата Българене и Обнова.

Възстановява се блатото Кайкуша в Природен парк Персина. Проектът включва подобряване на водния режим на блатото и демонстрационно внедряване на отоплителна инсталация на биомаса и слънчева енергия в сградата на Природен парк Персина. Целта е намаляването на консумацията на електричество и на емисиите парникови газове, както и създаването на икономически механизми за възстановяване на влажни зони и устойчивото ползване на тръстиката като локален енергиен източник.

© Архив на WWF България

Възстановяват се крайречни местообитания, с което се намалява риска от наводнения по реките Русенски Лом и Бели Лом. Това е моделен проект, който прилага на практика принципа “повече място за реките, по-голяма сигурност за хората”.

WWF работи за разширяване на границите на Природен парк Русенски Лом и за създаване на нова защитена територия при устието на река Янтра. Опазват се застрашени видове птици по река Дунав като пеликан, морски орел, малък корморан и белоока потапница, както и дунавските риби.

© WWF/Mid Wonders of Europe/Midstand

WWF търси решения за природосъобразно корабоплаване по река Дунав. В новите планове на Европейския съюз за развитието на трансевропейските транспортни коридори Дунав заема централно място като “Транспортен коридор VII”. “Да пригодим

корабите към реката, а не реката към корабите” е моделен проект на WWF. Предизвикателството е дали реката ще бъде превърната в транзитен канал с унищожени природни ресурси или ще остане жива - с риба и с кораби, пригодени към нея.

КАКВО МОЖЕШ ДА НАПРАВИШ ...

КАКВО МОЖЕШ ДА НАПРАВИШ, ЗА ДА НАМАЛИШ СВОЯ ВОДЕН ОТПЕЧАТЪК?

Проследете внимателно консумацията си на вода за една седмица!
Маркирайте с X онези неща, които сте направили!

	Взимам си душ, а не вана	Спирам чешмата, когато си мия зъбите	Пускам машината за миене на съдове само когато се напълни	Купувам си само еко почистващи препарати	Използвам водоспестяващо тоалетно казанче	Купувам си храна с местен произход	Не ям месо	Не изпивам олио в мивката	Монтирах аератор на смесителите на чешмите	Казвах на приятел защо да пестя вода
Понеделник										
Вторник										
Сряда										
Четвъртък										
Петък										
Събота										
Неделя										

WWF е една от най-големите и опитни независими природозащитни организации в света с над 5 милиона доброволци и глобална мрежа, която работи в повече от 100 държави.

Вече 50 години мисията на WWF е да спре влошаването на околната среда на планетата, за да може в бъдеще хората да живеят в хармония с природата.

Това може да се постигне чрез запазването на биологичното разнообразие, устойчивото използване на възобновяеми природни ресурси, намаляването на замърсяването и безогледното потребление.

WWF работи в България от 90-те години на XX в. WWF възстановява ценни и редки растителни и дървесни видове в десет българските природни паркове. Специално внимание се отделя на природните паркове Персина и Русенски Лом край българския участък на река Дунав, както и на Природен парк

Българка в централната част на Стара планина. WWF възстановява влажни зони и работи за въвеждането на модерни механизми за опазване на природата, известни като “плащания за екосистемни услуги”.

WWF е инициатор на световната инициатива “Часът на Земята”. В България WWF организира и Национален ден на природните паркове, когато в един ден доброволци почистват и ремонтират туристическата инфраструктура в 11-те природни парка на страната.

Заедно с коалицията от вече над 50 неправителствени организации и граждански групи “За да остане природа в България”, на която WWF е съосновател, се борим за опазването на националните паркове Рила и Пирин, на Природен парк Витоша, на Иракли и Камчийски пясъци.

БЪЛГАРИЯ

© WWF/Mild Wonders of Europe/Konrad Wölfe

Подкрепете WWF за опазването на редките и застрашени български животински видове
Осиновете лалугер или друго животно на wwf.bg/darete

Или изправете дарителски SMS с текст DMS WWF на кратък номер 17777 за 1,20 лв. с ДДС.

